

הקומוץ רבה פרק שלישי מנחות

לג.

עין משפט
נר מצוה

קב"ח א"מ"י פ"ה מהל' תפילין ה"ל"ה סמג
ע"כ כ"ה פ"ה פ"ה י"ד סמג
רמב"ם פ"ה :
קב"ח ב"מ"י פ"ו ס"ה ה"ה
סמג ט"ט ט"ט פ"ה י"ד
פ"ה רפ"ט פ"ה ג'
ק"ג א"מ"י ס"ה ה"ה סמג
ט"ט ט"ט פ"ה ס"ה ה'
קב"ח ד"מ"י פ"ה ס"ה ה'
ט"ט ט"ט פ"ה י"ד
קב"ח ה"מ"י פ"ה ס"ה ה'
ט"ט ט"ט פ"ה י"ד
קב"ח ו"מ"י פ"ה ס"ה ה'
ט"ט ט"ט פ"ה י"ד
רמב"ם פ"ה :

שיטת מקובצת

16 ע"ל ביה : 5 ח"ב
דב"ר לקמן דקד"ם פ"ג
במזוה נבחר : 1 בת"כ ב"י
ג"ר ל"ב ג"ר : 1 י"מ
שנכנסין : 10 ח"ב ח"ב ח"ב
ההוואה :
ס"פין ודור ה"סין בבנין :
1 המדרש נכנסין באותו
פתח אלא אחר של בית לא
היה רגיל אלא פתח קטן היה
שעשה אצל קדוה ונסג
ורוצא הפנים כ"ו שלא
טריח את תלמידיו לעבוד
בבני אצל פתח רגיל
היה בו לנכנסים ודוצא
ואצ"ל דאמרינן בתי נסיוה
ובתי מדרשות אין ח"בין
במזוה צ"ח לומר שהיה נמי
(להמש"י ולתשמיש) ביה.
תוס' אחרות : 10 מלמטה
למעלה : 10 חתך כ"ו רמ"ח
נמי דין תעשה ולא מן
העשיר : 1 ורמו כרחוק ועוד
אנו רוצין מנהג כולל יום שכל
זמן שהש"ס זקוף על הבימה
כל היום עומדים וכשרוא
שוכב על הבימה הן יושבין
אלמא חשבינן לה לזמן
שהוא זקוף שלא כדרך
מקובץ. תוס' אחרות :
16 מלכ"ו בשלמא לפר"ח
דמזוה מזוה מושכב ולא
זקופה לפר"ח צ"ח לחתוך
אחד מן הקנים לחתוך בתוכו
המזוה אבל לפר"ח למה לו
לחתוך אינו צריך אלא
להניחה דרך נקב העליון
שה"י הקנה כולו חלול וי"ל
דמ"ם צריך לחתוך לפי
שהוא סתום בין קשר לקשר.
תוס' אחרות : 10 ח"א ואחר
לכ"ד פנים : 10 יושבין
והעולם נהגו כר"ש. והרוב
לצאת ידי שבתה יקבענה
מוטה כוח : 10 מזוה בבית
הכנסת : 10 בפרק שלישי
דמגילה :

כתבה ע"ש שני דפין פסוזה. פי' בקונטרס שהניח גיול חלק בין
דף לרף ולפירושו יש ליישב דוחק (ט) הניחו בשני סיפין
אלה על ג' דפין בשתי חמיכות קאמר כי היא"ל דפ"ב דסוטה (דף תי.)
דלמד בשני דפין פסולה אחד אמר רחמנא ולא שנים ויינו בשתי
חמיכות דומיא דגט בפ"ב דגיטין (דף
כ:) דשני רבא בין שיטה לשיטה בין
מיצה למיזה מרו ופר"ח מיוסף ל'
דספר אחד אמר רחמנא ולא שנים
וג' ספרים ומשני לא צריכא למעוזה
ועל כרחיק לא מייפסיל לגט בשני דפין
במלך דגיטין (דף פו:) ש"ר מקלמ
הגט וכתבו דגף השני כבר ולא
למרינה דהוה כשני ספרים ופסול ויש
לדמות משום דגזי גט כמזב ספר
אלל בקוטה כמזב ספר דמשמע
בספר המעורר ומיוחד למעוטי ב'
דפין אפילו בחמיכה אחת וצירושלמי
משמע דבשני עורות פסולה דפר"ח
ולמה לא תנינן שהספרים נכתבין
בשני עורות והתפילין ומוזות א"ן
נכתבין אלל בעור א'. מ"ר :

ת"ל דשא ברישא. פי' בקונטרס
העמיד הסיפין מחילה שא"ס
לא כן ה"ל תעשה ולא מן העשיר
וקשה דהוה ליה למימר קבע סיפי
צרישא ועוד לקמן הוה ליה לאתניוי
גזי לא שני אלל שהעמיד ולבסוף
חמך כו' 10 ונראה לפרש דהאי צימא
דננה ריש גלותא היינו כגון פיתחא
בזני גברי לבין נשי דסליק מינה
ומשום היכר ליר קאמר ליה תלי דשא
צרישא. מ"ר : **הא דעבידא כביבתא**
הא דעבידא באיסתוריא. פי' בקונטרס
דסיכתא פסולה שמעוזה בסף כנגד
שמוחזים כותל איסתורא מקום
חיבור סדוק והרגל ומעומד הוא
כשריה והשתא בין מעומד בין מושכב
מרווייהו מיקריין כמין נגד וקשיא
ל"ר"מ דמעומד לאו דרך כבוד הוא
וקבורת חמור קרי ליה בהמוכר פירות
(ג"כ דף קה.) וספר תורה ולוחות שצ"חן מושכב ולא מעומד דמשמע
צפ"ק דנצח צמרא (דף תי.) אע"פ שהיו יכולין להניחו מעומד
דלרון 10 רומו כרתו ועוד אמרינן בקמון העומד לה מלכ"ו של קנים
חומך שפופרת ומיחה ואי מעומד ימיחה באחת מן הקנים של מלכ"ו
10 א"ו צ"כ פרי"ט כי סיכתא מעומד פיתחיה מושכבין הנועלות בצ"ח
פסולה כאיסתורא הנמוך שזוק לרצהו בלע"ז קביל"א כשרה ומיחו
בפרק מלות חלילה (יבמות דף קג.) דלמרינן האי איסתורא עד ארעא
נחית על כרחין היינו ע"ס היורד מן השוק עד הרגל ולא קביל"א
ומיחו הא דלמר 10 צפ"כ דמגילה ירושלמי ר"ח שיהא שמע שלה
רוחה את הפתח א"ן ראה לפי' הקונטרס דלפירושו ר"מ יש ליישב
כגון דשיטה אחרונה לזד רשות הרבים היא 10 וראשונה לזד פנים
והופך שמע לזד אור הפתח וכן פרישות של תפילין נמי היה אור"ת
שמע מושכב ולא מעומד ומיחו הא דלמרינן לקמן (דף לז:) כחז
על עור אחת והיח צריכע צמים יאל לא קשיא מדי דמעומד
נמי יש ליישב וקשה לפי' ר"מ מהא דמיתא צמוספתא דליל שפופרת
שחתכה ונתן את המזוה ואח"כ נתנה כותל ואח"כ קבע צה המזוה כדרך קבלתה טמאה שלא
כדרך קבלתה טהורה משמע שהשפופרת סתומה מל"א 10 ולפי' ר"מ דמפרש כמין נגד פסולה מעומד אלל מיישב כשריה מל"א כדרך קבלתה ויש
ליישב שהשפופרת פתוחה לאורכה 10 משני ראשיה סתומה ושלא כדרך קבלתה היינו דכפחה על פיה ו"ע האי דקאמר כולהו מוזותא דדי רבי
כמין נגד עבדין משמע אלל שאר מוזותא דעלמא לא עבדא נראה נגד לפי' ר"מ הקונטרס בין לפי' ר"מ דכא"מ מוזותא דשעריה היינו
באלכסון לא שוכב ולא זקוף אי נמי כמין נון מחלה שוכב וממלא זקוף וכן פי' בקונטרס בלשון אחר אלל שאר מוזותא דעלמא לאו הכי
עבדין אלל לפר"ח היין מיישב ולפי' הקונטרס מעומד ואומר ר"מ לא ולמד דהא מעשה בכל יום כשספר תורה עומד על הבימה הכל
עומדין וכששליח ציבור מושיבו הכל יושבין. 10 מ"ר : **והא** ההוא פיתחא דהוה בי רב הונא והי"א מהוה. מתוך הלשון משמע דווקא
פתח הבית שהיה יואל ממנו לבית המדרש אלל פתח בית המדרש עצמו לא בשני מוזותא וצ"כ קמא דיומא (דף יא:) איכא פלוגתא
דמיתא ויאל וכן בתי כנסיות ובתי מדרשות מעמלן בנגעים מ"ל וצא אשכר לו הבית מי שמויחד לו בית ומתקן הא רבי מאיר
הא רבנן דפליגי לעין מוזותא 10 לבית הכנסת שא"ן צה דירה לחון הכנסת ובמסכת ברכות (דף מו.) נמי משמע דהלכה כמאן דפטר
גזי צני ורבין דהוה אולי בצורחא וכי מנוו לצי כששתא אמר ליה רבין לאצ"י ליעול מר אמר ליה עד השתא לאו מר אלל א"ל
הכי אמר רבי יוחנן א"ן מכבדין אלל בפתח שיש בו מוזותא יש בו מוזותא ס"ד אלל בפתח הראוי למוזותא דפתח בית הכנסת
פנור וצירושלמי בפרק י"ו שני דמגילה משמע דצי מדרשא דרבי מינה היה בו מוזותא ומונחת כנגד כתיבתו של צד. 10 מ"ר :

בטבח הסמוך לרשות הרבים כמה דמרחק
מעלי קב"ל ואמר רב יהודה אמר שמואל
כתבה על שני דפין פסולה מיתבי כתבה על
שני דפין והניחה בשני סיפין פסולה הא בסף
"אחד כשרה ראויה לשני סיפין קאמר ואמר רב
יהודה אמר שמואל במזוה יהלך אחר היכר
ציר 10 מאי היכר ציר 10 אמר רב אדא אבכתא
היכי דמי כגון פיתחא דבין תרי בין ב' או
גברי לבי נשי ריש גלותא בנא ביתא אמר
ליה לרב נחמן קבע לי מוזותא א"ר נחמן
ת"ל דשי ברישא אמר רב יהודה אמר רב
דעשאה כמין נגד פסולה איני והא כי אתא
רב יצחק בר יוסף אמר כולהו מוזותא דבי
רבי כמין נגד הוה עבידן יהוהיא פיתחא דעיל
ביה רבי לבי מדרשא לא הוה לה מזוה לא
קשיא תא דעבידא כסיכתא הא דעבידא
כאיסתורא איני והא הוה פיתחא דהוה
עיל 10 בה רב הונא לבי מדרשא והוה לה
מוזותא הוה רגיל הוה דאמר רב יהודה אמר
רב יבמזוה הלך אחר הרגיל א"ר יורא אמר
רב מתנא אמר שמואל ימצוה להניחה בתחלת
שליש העליון ורב הונא אמר מגביה מן הקרקע
טבח ומרחיק מן הקורה טבח וכל הפתח כולו
כשר למזוה מיתבי מגביה מן הקרקע טבח
ומרחיק מן הקורה טבח וכל הפתח כולו כשר
למוזותא דברי רבי יהודה רבי יוסף ואמר וקשרתם
ובתבתם מה קשירה בגובה אף כתיבה בגובה
בשלמא לרב הונא הוא דאמר בר' יהודה אלא
לשמואל דאמר כמאן לא בר' יהודה ולא בר' יוסף
אמר ר"ה בריה דרב נתן לעולם כרבי יוסף
ומאי

בטבח הסמוך לרשות הרבים (כדלמא לקמן דקדים פגע במזוה)
אם היה עזי החלל ד' טפחים או ה' כגון ומוח צמנים ימינה כחלל
טבח הסמוך לרה"ר כדלמא לקמן וע"כ 10 דקדים פגע במזוה כי אמי
לבימה: כמה דמרחיק. מן הבית טפי מעלי וימינה במזוח קמ"ל:
על שני דפין. מחיה בדף זה וחלצה
בדף זה: **בשני סיפין.** בשני מוזות
של פתח: **ראויה לשני סיפין.** שהניח
גיול חלק בין דף לרף וראוין לחלק
לשמים חלצה כחן וחלצה כחן: **אבכתא.**
אחזו חור שבאסקופה שליר הדלת
סובב בו: **היכי דמי.** האי הלך
אחר היכר ליר דרב יהודה: **כגון**
פסחה דסרי נטי 10 כי נכרי וכי נשי.
אחד שחולק ביהו חליו להילוך אנשים
המחזירין בניהו וחליו לאשמו לעשות
מלאכתה בנצנע ויש פתח בין זו לזו
ופתח לכל בית לרה"ר ואמרי לקמן
(דף לז.) מוזותא דרך ימין לציאה ולא
לציאה והכא בפתח שבין זו לזו לא
יעניין הי ליחשוב ציאה והי ליחשוב
ציאה אי יציאה מנחלי להאי ואי מנחלי
להאי אלל הלך אחר חור שבסף שליר
הדלת והכא סובב בו הוה לז שהחור בו
חשיב בית ודרך ימין 10 כשנכנסין בו
כאיסתורא איני והא הוה פיתחא דהוה
עיל 10 פלי דשי צרישא.
העמיד 10 הסיפא צננין תמלה ואח"כ
קבעיהו 10 המוזות דמרינן מלילת
דכתיב צה מעשהו 10 ולא מן העשירי 10 ואי
קבעתא מחילה המזוה 10 צפיפה והכר
הסיפא צננין הוה ליה עשוי המזוה
קוד' שתבא לירי מזהו: **עשאה כמין נגד.**
שקבעה ותחבה בסף
כנגד שמוחזין הנגדן
בכותל מה: **פסולה.**
דמלמ"ת לתמה צחורין
בסף כזה. נגד
קביל"א: **הסוואספתא**
דעיל ציה רבי לבי
מדרשא. פתח קטן
היה לו לרבי אלל מקומו ונכנס ויאל בו
כדי שלא טריח תלמידיו לעמוד בשני
אם יעבור לפניהם. 10 **איסתורא.** 10 היינו מקום חיבור השוק והרגל
ומעומד הוא כזה כשריה: 10 **עבידא כסיכתא.** נגד כשל אומנים כזה
פסול ל"א איסתורא כי היכי דמקום חיבור השוק
והרגל היו השוק זקוף מלמעלה והרגל שוכב כזה כן
היה המזוה כשריה ואולי וראשה אחד זקוף: **רגיל**
הוה. רוב הנכנסין לבית המדרש 10 10 בצומו פתח:
הלך אחר הרגיל. אם יש ב' פתחים לחדר א' בצומו פתח שרגיל ללאת
ולכא יומר יבית המזוה: **בשחילה שליש העליון.** ימדוד מלמטה 10 שני
שלישי הפתח ולכשיכנס תחילת שליש העליון יתן המזוה: **מה קשירה.**
תפילין בגובה הראש כדלמרינן צהאי פירקא (דף לז.) מקום שמוחו של
מיוק רופס: **אף נסיפה.** מוזותא בגובה הפתח. ומשמע סמוך לתקרת
הפתח ימינה ולא כשמואל דלמר בתחילת שליש העליון מלמטה
למעלה: 10 **המרחיקה.** כלומר יומר משליש לא ירחיקה מן התקרה
ולעולם כרבי יוסף: **מזהו בטבח הסמוך בו.** פירשתי למעלה:

דמיתריה
שחתכה ונתן את המזוה ואח"כ נתנה כותל ואח"כ קבע צה המזוה כדרך קבלתה טמאה שלא
כדרך קבלתה טהורה משמע שהשפופרת סתומה מל"א 10 ולפי' ר"מ דמפרש כמין נגד פסולה מעומד אלל מיישב כשריה מל"א כדרך קבלתה ויש
ליישב שהשפופרת פתוחה לאורכה 10 משני ראשיה סתומה ושלא כדרך קבלתה היינו דכפחה על פיה ו"ע האי דקאמר כולהו מוזותא דדי רבי
כמין נגד עבדין משמע אלל שאר מוזותא דעלמא לא עבדא נראה נגד לפי' ר"מ הקונטרס בין לפי' ר"מ דכא"מ מוזותא דשעריה היינו
באלכסון לא שוכב ולא זקוף אי נמי כמין נון מחלה שוכב וממלא זקוף וכן פי' בקונטרס בלשון אחר אלל שאר מוזותא דעלמא לאו הכי
עבדין אלל לפר"ח היין מיישב ולפי' הקונטרס מעומד ואומר ר"מ לא ולמד דהא מעשה בכל יום כשספר תורה עומד על הבימה הכל
עומדין וכששליח ציבור מושיבו הכל יושבין. 10 מ"ר : **והא** ההוא פיתחא דהוה בי רב הונא והי"א מהוה. מתוך הלשון משמע דווקא
פתח הבית שהיה יואל ממנו לבית המדרש אלל פתח בית המדרש עצמו לא בשני מוזותא וצ"כ קמא דיומא (דף יא:) איכא פלוגתא
דמיתא ויאל וכן בתי כנסיות ובתי מדרשות מעמלן בנגעים מ"ל וצא אשכר לו הבית מי שמויחד לו בית ומתקן הא רבי מאיר
הא רבנן דפליגי לעין מוזותא 10 לבית הכנסת שא"ן צה דירה לחון הכנסת ובמסכת ברכות (דף מו.) נמי משמע דהלכה כמאן דפטר
גזי צני ורבין דהוה אולי בצורחא וכי מנוו לצי כששתא אמר ליה רבין לאצ"י ליעול מר אמר ליה עד השתא לאו מר אלל א"ל
הכי אמר רבי יוחנן א"ן מכבדין אלל בפתח שיש בו מוזותא יש בו מוזותא ס"ד אלל בפתח הראוי למוזותא דפתח בית הכנסת
פנור וצירושלמי בפרק י"ו שני דמגילה משמע דצי מדרשא דרבי מינה היה בו מוזותא ומונחת כנגד כתיבתו של צד. 10 מ"ר :

16 ע"ל ביה : 5 ח"ב
דב"ר לקמן דקד"ם פ"ג
במזוה נבחר : 1 בת"כ ב"י
ג"ר ל"ב ג"ר : 1 י"מ
שנכנסין : 10 ח"ב ח"ב ח"ב
ההוואה :
ס"פין ודור ה"סין בבנין :
1 המדרש נכנסין באותו
פתח אלא אחר של בית לא
היה רגיל אלא פתח קטן היה
שעשה אצל קדוה ונסג
ורוצא הפנים כ"ו שלא
טריח את תלמידיו לעבוד
בבני אצל פתח רגיל
היה בו לנכנסים ודוצא
ואצ"ל דאמרינן בתי נסיוה
ובתי מדרשות אין ח"בין
במזוה צ"ח לומר שהיה נמי
(להמש"י ולתשמיש) ביה.
תוס' אחרות : 10 מלמטה
למעלה : 10 חתך כ"ו רמ"ח
נמי דין תעשה ולא מן
העשיר : 1 ורמו כרחוק ועוד
אנו רוצין מנהג כולל יום שכל
זמן שהש"ס זקוף על הבימה
כל היום עומדים וכשרוא
שוכב על הבימה הן יושבין
אלמא חשבינן לה לזמן
שהוא זקוף שלא כדרך
מקובץ. תוס' אחרות :
16 מלכ"ו בשלמא לפר"ח
דמזוה מזוה מושכב ולא
זקופה לפר"ח צ"ח לחתוך
אחד מן הקנים לחתוך בתוכו
המזוה אבל לפר"ח למה לו
לחתוך אינו צריך אלא
להניחה דרך נקב העליון
שה"י הקנה כולו חלול וי"ל
דמ"ם צריך לחתוך לפי
שהוא סתום בין קשר לקשר.
תוס' אחרות : 10 ח"א ואחר
לכ"ד פנים : 10 יושבין
והעולם נהגו כר"ש. והרוב
לצאת ידי שבתה יקבענה
מוטה כוח : 10 מזוה בבית
הכנסת : 10 בפרק שלישי
דמגילה :

הגהות הב"ח

16 ע"ל ביה : 5 ח"ב
דב"ר לקמן דקד"ם פ"ג
במזוה נבחר : 1 בת"כ ב"י
ג"ר ל"ב ג"ר : 1 י"מ
שנכנסין : 10 ח"ב ח"ב ח"ב
ההוואה :
ס"פין ודור ה"סין בבנין :
1 המדרש נכנסין באותו
פתח אלא אחר של בית לא
היה רגיל אלא פתח קטן היה
שעשה אצל קדוה ונסג
ורוצא הפנים כ"ו שלא
טריח את תלמידיו לעבוד
בבני אצל פתח רגיל
היה בו לנכנסים ודוצא
ואצ"ל דאמרינן בתי נסיוה
ובתי מדרשות אין ח"בין
במזוה צ"ח לומר שהיה נמי
(להמש"י ולתשמיש) ביה.
תוס' אחרות : 10 מלמטה
למעלה : 10 חתך כ"ו רמ"ח
נמי דין תעשה ולא מן
העשיר : 1 ורמו כרחוק ועוד
אנו רוצין מנהג כולל יום שכל
זמן שהש"ס זקוף על הבימה
כל היום עומדים וכשרוא
שוכב על הבימה הן יושבין
אלמא חשבינן לה לזמן
שהוא זקוף שלא כדרך
מקובץ. תוס' אחרות :
16 מלכ"ו בשלמא לפר"ח
דמזוה מזוה מושכב ולא
זקופה לפר"ח צ"ח לחתוך
אחד מן הקנים לחתוך בתוכו
המזוה אבל לפר"ח למה לו
לחתוך אינו צריך אלא
להניחה דרך נקב העליון
שה"י הקנה כולו חלול וי"ל
דמ"ם צריך לחתוך לפי
שהוא סתום בין קשר לקשר.
תוס' אחרות : 10 ח"א ואחר
לכ"ד פנים : 10 יושבין
והעולם נהגו כר"ש. והרוב
לצאת ידי שבתה יקבענה
מוטה כוח : 10 מזוה בבית
הכנסת : 10 בפרק שלישי
דמגילה :

גליון הש"ס

רש"י ה"ה איסתורא
היינו פקום חיבור השוק
כו' ב"י יבמות דף קג ע"א:

לעזי רש"י

קבילי"א [קביל"א] י"ה.
הו י"ה.

מוסף רש"י

אבכתא. חור שליר הדלת
סובב בו (יערוך י"ב).